

*Załącznik
do Uchwały Nr VII/41/2024
Rady Gminy Damnica
z dnia 26 września 2024 r.*



**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY
OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
NA LATA 2024-2030 W GMINIE DAMNICA**

DAMNICA 2024 r.

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Podstawa prawno-programowa przeciwdziałania przemocy w rodzinie	6
2. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Damnica	8
3. Adresaci programu	12
4. Realizatorzy programu	13
5. Cele i zadania programu	13
6. Źródła finansowania	16
7. Monitorowanie i sprawozdawczość	16
8. Podsumowanie	18

Wprowadzenie

We współczesnym świecie przemoc jest powszechnie obecna. W sposób bezpośredni lub pośredni dotyka wielu osób, epatują ją media, zawierają ją gry komputerowe. Dla niektórych ludzi stanowi metodę rozwiązywania konfliktów, dla innych sposób na pokazanie swojej przewagi, uzyskanie dominacji czy osiągnięcie celów. Przemoc definiowana jest jako „intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody”¹. Szczególny jej przypadek stanowi przemoc domowa – przede wszystkim z tego względu, że zachodzi pomiędzy bliskimi sobie osobami, stając się niejednokrotnie elementem ich codziennego życia. Według definicji ustawowej zawartej w art. 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domowa oznacza jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny (osób najbliższych lub innych wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

O przemocy domowej można mówić wtedy, gdy wykazuje się następującymi cechami :

- ma charakter intencjonalny co oznacza, że działania sprawcy są świadome i celowe, służą uzyskaniu kontroli i bezwzględności posłuszeństwa;
- jest rodzajem relacji, charakteryzującej się przewagą sprawcy nad ofiarą, przy czym ta przewaga może mieć charakter psychiczny, fizyczny, ekonomiczny, społeczny czy kulturowy oraz sprzyja poczuciu bezkarności sprawcy i zarazem bezradności ofiary;
- jest relacją, w której sprawca podejmując działania lub zaniechując ich narusza prawa i dobra osobiste ofiary, takie jak prawo do szacunku, ochrony zdrowia czy kontaktów z rodziną;
- powoduje szkody fizyczne i psychiczne oraz wywołuje cierpienie u osoby doznającej przemocy.

Na przemoc domową można spojrzeć z różnych perspektyw. Z punktu widzenia prawa stanowi ona przestępstwo. W świetle artykułu 207 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny znęcanie się

¹<http://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzynie/6-co-to-jest-przemoc>

fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Jeżeli ofiarą znęcania się jest osoba nieporadna ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny to wymiar kary wynosi od 6 miesięcy do 8 lat, a w przypadku szczególnego okrucieństwa za ten czyn przewiduje się karę pozbawienia wolności od roku do 10 lat. W świetle kodeksu karnego, jeżeli następstwem znęcania się jest targnięcie się na życie przez ofiarę to wymiar kary pozbawienia wolności zwiększa się do przedziału od 2 do 12 lat. Perspektywa moralna ukazuje przemoc jako krzywdzenie słabszego i z tego punktu widzenia jest złem moralnym. Główne sankcje będą w tym przypadku polegać na potępieniu ze strony członków społeczeństwa, a także na sankcjach własnego sumienia sprawcy. Psychologiczny aspekt obejmuje natomiast bezradność i cierpienie ofiary, a także odsłania mechanizmy wewnętrzne sterujące przemocą i procesy interakcji, zachodzące między sprawcą i ofiarą. Perspektywa społeczna wskazuje na obyczaje i postawy, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać oraz na zaangażowanie sił społecznych oraz wpływ na sprawy publiczne².

Przemoc domowa może przyjmować różnorodne formy. Są to w szczególności :

- 1) **przemoc fizyczna** – zwrócona przeciwko fizyczności człowieka, niosąca ryzyko uszkodzenia ciała poprzez takie zachowania jak np.: popychanie, potrząsanie, policzkowanie, kopanie, duszenie, bicie, rzucanie w kogoś przedmiotami, przypalanie, topienie;
- 2) **przemoc psychiczna** – zmierzająca do poniżenia ofiary, zastraszenia, pozbawienia wiary we własne możliwości; obejmuje wszystkie działania (z wyjątkiem użycia siły fizycznej), służące obniżeniu poczucia własnej wartości, wywołaniu stanów lękowych i zaburzeń osobowości oraz zahamowania procesu osobistego rozwoju, takie jak np. szantaż emocjonalny, manipulacja, śledzenie, nękanie telefonami, wysyłanie anonimów, nagabywanie;
- 3) **przemoc seksualna** – polega na zmuszaniu ofiary do jakiegokolwiek formy aktywności seksualnej, a także na zachowaniach sprowadzających ją do roli obiektu seksualnego, poprzez np. niechciane dotykanie, szczygnięcia, klepanie, żarty i gesty upokarzające seksualną naturę drugiej osoby;
- 4) **przemoc ekonomiczna** – obejmuje działania służące ograniczeniu swobodnego dysponowania pieniędzmi i własnymi dobrami bądź dostępu do dóbr wspólnych; może polegać np. na odbieraniu pieniędzy, kontrolowaniu wydatków, zmuszaniu do proszenia o pieniądze czy uniemożliwianiu podjęcia pracy.

²J. Mellibruda, Charakterystyka przemocy w rodzinie, https://www.niebieskalinia.pl/przewodnik_ustawa/poradnik_-_eksperti_radza/01._Jerzy_Mellibruda.pdf

Wśród innych form przemocy można wskazać także **zaniedbanie**, polegające na niezaspokajaniu podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych osoby; przemoc symboliczną, czyli narzucanie sposobu rozumienia rzeczywistości oraz cyberprzemoc, czyli przemoc z użyciem nowoczesnych technologii, najczęściej telefonów komórkowych i internetu.

Stosowanie przemocy przez jednego z członków rodziny destabilizuje funkcjonowanie całego systemu rodzinnego. Jej skutkiem mogą być nie tylko bezpośrednie szkody w sferze zdrowia fizycznego i psychicznego, ale także długotrwałe negatywne konsekwencje dla rozwoju dzieci. Specyfika tego zjawiska powoduje, iż jest ono trudne do rozpoznania. Niejednokrotnie ofiary trzymają je w tajemnicy, m. in. ze względu na związek emocjonalny ze sprawcą, obawę przed ostracyzmem społecznym, brak wiary w możliwość zmiany sytuacji czy traktowanie problemu jako prywatnej sprawy rodziny. Z powyższych względów trudno określić, jak duża jest skala przemocy domowej w Polsce.

Zdaniem autorów literatury zajmujących się problematyką przemocy domowej, przemoc nie jest czynem jednorazowym, ma swoją dynamikę. Zwykle powtarza się według zauważalnej prawidłowości. Zgodnie z ich teorią **cykl przemocy składa się z trzech występujących po sobie faz:**

1. **Faza pierwsza (faza tworzenia i budowania napięcia)** charakteryzuje się zwykle wyczuwalnym wzrostem napięcia, narastającą falą sytuacji konfliktowych. Sprawca sprawuje kontrolę nad ofiarą.
2. **Faza druga (faza ostrych incydentów przemocy, faza wybuchu)** łączy się z ostrym wybuchem agresji. Sprawca przemocy traci często zdolność kontrolowania swoich zachowań (może nawet nie pamiętać tego, co robił). Agresja, którą kieruje sprawca do swojej ofiary często powoduje obrażenia ciała, trwałe uszkodzenia lub śmierć.
3. **Faza trzecia (faza “miesiąca miodowego”, faza skruchy, uspokojenia i miłości)** jest fazą okazywania miłości, zadośćuczynienia i dawanie obietnicę poprawy. Sprawca jakby na nowo uwodzi swoją ofiarę.

Niemniej z sondażu przeprowadzonego na zlecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych wynika, że co siódmy Polak (14%) był w 2014 roku świadkiem przemocy domowej, jednak tylko dwie na pięć osób zgłosiło ten fakt odpowiednim instytucjom³. Badanie zleczone przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w 2019 roku wskazuje natomiast na to, że aż 57% Polaków doświadczyło przynajmniej jednej z form przemocy, przy czym na pierwszym miejscu uplasowała się przemoc psychiczna, której doświadczyło 53% ankietowanych, natomiast przemocy fizycznej – 23%⁴.

³<http://www.niebieskalinia.pl/edukacja/badania-i-raporty/5373-sondaz-na-zlecenie-msw-przemoc-w-rodzynie-wystepowanie-i-czestotliwosc-zglaszania>

⁴<https://www.niebieskalinia.pl/6599-ponad-polowa-polakow-doswiadczyla-przemocy>

Niniejszy dokument pn. „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 w Gminie Damnica” został opracowany, aby zwiększyć efektywność i skuteczność wysiłków podejmowanych przez realizatorów programu.

Program składa się z dwóch zasadniczych części: diagnozy zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Damnica oraz założeń wdrożeniowych, służących rozwiązywaniu problemu przemocy domowej, które łączą interdyscyplinarne procedury, metody i narzędzia stosowane na różnych poziomach : profilaktyki, interwencji, terapii. Nieodzownym ich elementem jest rozwój współpracy pomiędzy podmiotami tworzącymi gminny system pomocy i wsparcia, ponieważ bez współdziałania osób, instytucji i organizacji nie będzie możliwe osiągnięcie efektu synergicznego wzmacniającego cele i oczekiwane rezultaty programu.

1. Podstawa prawno-programowa przeciwdziałania przemocy domowej.

Istotność problemu przemocy, który silnie negatywnie wpływa na funkcjonowanie osób oraz całych rodzin nim dotkniętych, znajduje swoje odzwierciedlenie w polskim ustawodawstwie. Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie są :

- *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 z późn. zm.);*
- *ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tekst jednolity : Dz.U. z 2024 r., poz. 424 z późn. zm.).*
- *ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity : Dz. U. z 2023 r., poz. 2151)*
- *ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity : Dz. U. z 2024 r., poz. 1283).*
- *ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (tekst jednolity : Dz. U. 2024 poz. 17 z późn. zm.);*
- *ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (tekst jednolity : Dz. U. 2024 poz. 37 z późn. zm.);*
- *ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (tekst jednolity : Dz. U. 2024 poz. 706);*
- *ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jednolity : Dz.U. 2023, poz. 2809 z późn. zm.).*
- *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Damnica na lata 2019-2028 (Uchwała Nr IX/102/2019 Rady Gminy Damnica z dnia 27 czerwca 2019 r.).*

Kluczowym aktem prawnym jest cytowana wcześniej ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Określa ona zadania różnych organów państwa, w tym jednostek samorządu terytorialnego, w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą domową, a także wobec osób ją stosujących. Już preambuła ustawy wskazuje, że „władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności”.

W świetle art. 6 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych gminy należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym :

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach nią zagrożonych;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej gmina realizuje w szczególności poprzez zespoły interdyscyplinarne. W ich skład wchodzi przede wszystkim przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi; mogą to być również prokuratorzy lub przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania zaplanowane w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej, a jego zadaniem jest, w świetle art. 9b ustawy, integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, głównie poprzez :

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej;
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową;
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową.

Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z przemocą domową w indywidualnych przypadkach. Do ich zadań należy przede wszystkim opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych jej wystąpieniem, a także dokumentowanie działań podejmowanych wobec tych rodzin oraz ich efektów. Istotne w zakresie uregulowań prawnych w obszarze przeciwdziałania przemocy jest określenie w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej procedury „Niebieskie Karty”, w oparciu o którą podejmowane są interwencje w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą, bez konieczności uzyskania zgody tej rodziny (art. 9d). Obejmuje ona ogół czynności, podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Szczegółowe zasady jej stosowania zawiera Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. 2011 r., nr 209, poz. 1245). Zarówno w pracy zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych, jak i samym stosowaniu procedury „Niebieskie Karty”, nieodzownym czynnikiem, wykraczającym poza uwarunkowania ustawowe, jest komunikacja i współpraca międzyinstytucjonalna, służąca sprawnej diagnozie oraz skutecznemu działaniu.

2. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w Gminie Damnica.

Według danych statystycznych Urzędu Gminy w Damnicy - Działu Ewidencji Ludności wynika, że w Gminie Damnica w 2020 roku (według stanu na dzień 31-12-2020 r.) zameldowanych było ogółem 5 868 osób, z czego 6,88% funkcjonowało w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Wsparciem objęto w tym czasie 184 rodziny, składające się z 404 osób.

Do najczęściej występujących powodów udzielania świadczeń należy wskazać :

- a) długotrwała lub ciężka choroba (122 rodziny; 217 osób);
- b) ubóstwo (119 rodzin; 214 osób w rodzinach);
- c) niepełnosprawność (105 rodzin; 195 osób);
- d) potrzeba ochrony macierzyństwa (12 rodzin; 62 osoby);
- e) bezrobocie (48 rodzin; 108 osób);
- f) bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (47 rodzin; 193 osoby);
- g) alkoholizm (24 rodziny; 25 osób w rodzinach).

Przemoc domowa, jako powód korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców gminy Damnica, występuje bardzo sporadycznie, w 2019 roku nie odnotowano pomocy rodzinom z tytułu przemocy domowej, zaś w 2020 roku była to 1 rodzina, w której funkcjonowały 3 osoby, co oznacza, że z tytułu przemocy w rodzinie z pomocy społecznej korzystało 0,5% wszystkich rodzin objętych wsparciem.

Tabela 1. Wybrane dane dotyczące pomocy społecznej w Gminie Damnica w latach 2019-2020.

Wyszczególnienie	rok 2019	rok 2020
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	284	259
Liczba rodzin :	191	182
- w tym korzystających z pomocy z tytułu przemocy domowej	0	1
Liczba osób w rodzinach :	412	402
- w tym korzystających z pomocy z tytułu przemocy domowej	0	3

ŹRÓDŁO : OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GOPS.

Główne powody udzielania świadczeń z pomocy społecznej mogą stanowić jedynie wierzchołek, pod którym kryją się inne dysfunkcje – te, o których trudniej mówić, których osoby nimi dotknięte z różnych powodów nie chcą lub nie mogą ujawnić. **Przemoc domowa może współwystępować m. in. z uzależnieniami, bezrobociem, ubóstwem, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych czy niepełnosprawnością.**

Właściwe zdiagnozowanie zjawiska przemocy domowej jest bardzo trudne z uwagi na złożoność problemu, jego zakresu, skutków i konsekwencji, jakie to zjawisko ze sobą niesie. Skala problemu przemocy w naszej gminie została przedstawiona na podstawie informacji z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Zespołu Interdyscyplinarnego i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Damnicy. Według danych Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Damnica w latach 2019 - 2020 realizowano łącznie 13 procedur Niebieskiej Karty.

Tabela 2. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty w latach 2019-2020.

Wyszczególnienie	rok 2019	rok 2020
Liczba rodzin, wobec których wszczęto	5	8

procedurę NK *		
Liczba NK – Posterunek Policji	5	8
Liczba NK – pracownicy socjalni	0	0
Liczba NK - oświata	0	0
Liczba zakończonych procedur NK z tytułu :	6	6
- ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	5	6
- rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań	1	0

* NK – Niebieska Karta

ŹRÓDŁO : OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO.

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego w 2020 roku zostało utworzonych 8 grup roboczych, które objęły pomocą 26 osób z 8 rodzin. Wśród tych osób było 8 kobiet, 10 mężczyzn oraz 8 dzieci. W porównaniu do 2019 roku liczba utworzonych grup zwiększyła się o 3, natomiast liczba osób objętych ich pomocą zmniejszyła się o 4 osoby.

Tabela 3. Wybrane dane dotyczące funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2019-2020.

Wyszczególnienie	rok 2019	rok 2020
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	2
Liczba utworzonych grup roboczych	5	8
Liczba posiedzeń grup	18	16
Liczba osób objętych pomocą grup roboczych :	30	26
- kobiety	9	8
- mężczyźni	9	10
- dzieci	12	8
Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych	7	8

ŹRÓDŁO : OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GOPS I ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO.

Na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego można również ustalić liczbę osób stosujących przemoc. W 2020 r. na ogólną liczbę 8 sprawców przemocy : 7 sprawców byli to mężczyźni i 1 kobieta. Najczęstsze było stosowanie przemocy wobec żony, partnerki. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Stosunek pokrewieństwa sprawców z ofiarami przemocy w rodzinie odnotowany w „ Niebieskich Kartach ” w 2020 r. wśród mieszkańców gminy Damnica.

Stosunek pokrewieństwa sprawców z ofiarami przemocy w rodzinie	rok 2020
przemoc wobec żony, partnerki	6
przemoc wobec męża, partnera	0
przemoc wobec byłej żony, partnerki	0
przemoc wobec byłego męża, partnerki	0
przemoc wobec dzieci niepełnoletnich	1
przemoc wobec dzieci pełnoletnich	0
przemoc wobec rodziców	1
przemoc wobec dziadków	0

ŹRÓDŁO : OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO.

Dodatkową dysfunkcją uzasadniającą konieczność przyznania pomocy materialnej był alkoholizm dorosłego członka rodziny. W 2019 r. do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zgłoszono 21 osób, w celu zobowiązania do leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu. W roku 2020 liczba ta zmalała 6 osób. Szczegóły przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Liczba osób zgłoszonych do GKRPA w latach 2019-2020.

Instytucja zgłaszająca	2019	2020
Policja	5	5
Rodzina	12	5
Kurator sądowy	1	1
Pracownik socjalny	3	2
Zespół Interdyscyplinarny	0	2
Ogółem	21	15

ŹRÓDŁO : OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GKRPA.

Analizując uzyskane dane można stwierdzić, że poprzez profilaktykę społeczeństwa, ofiary i świadkowie przemocy zdecydują się o zgłoszeniu występowania przemocy wewnątrzrodzinnej odpowiednim instytucjom i dadzą sobie szansę na zmianę codziennego życia.

3. Adresaci programu.

Program skierowany jest do mieszkańców gminy Damnica, w szczególności :

1. Osób dotkniętych przemocą domową;
2. Sprawców przemocy domowej;
3. Świadców przemocy domowej;
4. Przedstawicieli instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą.

4. Realizatorzy Programu.

Realizatorami programu są :

- * Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Damnicy (GOPS)
- * Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (ZI)
- * Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA)
- * Posterunek Policji w Damnicy
- * Placówki opieki zdrowotnej

- * Placówki oświatowe
- * Punkt Konsultacyjny – Poradnictwo Psychologiczne przy Gminny Ośrodku Pomocy Społecznej w Damnicy
- * Sąd Rejonowy w Słupsku
- * Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku (PCPR).

5. Cele i zadania programu.

Cel główny

Celem głównym programu jest zmniejszanie zjawiska przemocy i zwiększanie skuteczności działań wobec ofiar i sprawców przemocy poprzez tworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w zjawisko przemocy domowej na terenie gminy Damnica.

Cele szczegółowe

I. Profilaktyka i edukacja społeczna - działania zapobiegające zjawiskom przemocy poprzez diagnozę wszelkich problemów zagrażających bezpieczeństwu rodziny, profilaktykę i monitorowanie.

Zadanie 1.

Przygotowywanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym na temat zjawiska przemocy domowej, radzenia sobie z tym zjawiskiem, łamania stereotypów i podnoszenia świadomości społecznej w lokalnym środowisku.

Realizatorzy: Gmina Damnica, GOPS, placówki oświatowe, kulturalne, organizacje pozarządowe, Zespół Interdyscyplinarny i in.

Zadanie 2.

Organizowanie szkoleń, warsztatów i innych zajęć edukacyjnych związanych z tematyką przemocy domowej skierowanych do konkretnych grup odbiorców, np. do dzieci i młodzieży szkół z terenu gminy oraz do ich rodziców.

Realizatorzy: Gmina Damnica, GOPS, placówki oświatowe, GKRPA.

Zadanie 3.

Udzielanie wszechstronnej pomocy i wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym występowaniem zjawiska przemocy domowej oraz niezaradnym życiowo. Pomoc ukierunkowana na likwidację

potencjalnych przyczyn występowania przemocy domowej – aktywizowanie zawodowe, zapobieganie bierności społecznej.

Realizatorzy: GOPS, Powiatowy Urząd Pracy i in.

II. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą domową – zapewnienie osobom doświadczającym przemocy domowej ochrony, pomocy i wsparcia.

Zadanie 1.

Działania Zespołu Interdyscyplinarnego w ramach procedury „Niebieska Karta” – opracowywanie Indywidualnych Planów Pomocy dla osób dotkniętych przemocą domową, prowadzenie rozmów z ofiarami i sprawcami przemocy w środowisku zamieszkania lub na spotkaniach grup roboczych, monitorowanie działań oraz stała współpraca pomiędzy instytucjami pomocowymi.

Zadanie 2.

Wsparcie i pomoc ofiarom przemocy domowej w przerwaniu cyklu przemocy, edukowanie ofiar w zakresie przysługujących im praw, kierowanie pokrzywdzonych do specjalistów, w tym do Punktu Konsultacyjnego działającego przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Damnicy, w celu uzyskania wsparcia medycznego, prawnego, psychologicznego i socjalnego.

Realizatorzy: ZI, GOPS, Policja, GKRPA, placówki służby zdrowia, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, parafie.

Zadanie 3.

Zapewnienie bezpieczeństwa osobom dotkniętym przemocą domową poprzez kierowanie do całodobowych placówek interwencji kryzysowej oraz pomoc w działaniach separujących ofiary od sprawców przemocy.

Realizatorzy: GOPS, Policja, Sąd Rejonowy w Słupsku, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku, Gmina Damnica.

III. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc wobec członków swojej rodziny - wszelkie działania przerywające przemoc domową, zapobiegające dalszej przemocy i ukierunkowane na zmianę zachowań agresywnych prowadzących do przemocy w rodzinie.

Zadanie 1.

Rozpowszechnianie informacji oraz motywowanie osób podejrzanych o stosowanie przemocy domowej oraz jej sprawców do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych, terapiach oraz możliwości korzystania z porad psychologa w Punkcie Konsultacyjnym.

Realizatorzy: ZI, GOPS, GKRPA, Sąd Rejonowy, PCPR.

Zadanie 2.

Działania podejmowane w ramach procedury „Niebieska Karta” skierowane do sprawców przemocy domowej.

Realizatorzy: instytucje uprawnione do prowadzenia procedury.

Zadanie 3.

Działania separujące sprawców i ofiary przemocy domowej.

Realizatorzy: Policja, Prokuratura, Sąd Rejonowy.

IV. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Zadanie 1.

Podnoszenie kwalifikacji i wiedzy przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy domowej poprzez udział w szkoleniach, warsztatach, konferencjach z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, diagnozowania przemocy, procedury „Niebieska Karta”.

Zadanie 2.

Współpraca ze specjalistycznymi organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy domowej w celu poszerzania wiedzy dot. zjawiska przemocy domowej.

6. Źródła finansowania.

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Damnica są środki

jednostek realizujących program, w tym środki własne gminy oraz pozyskane dotacje celowe na realizację tego zadania.

7. Monitorowanie i sprawozdawczość.

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Na bieżąco sprawowany będzie nadzór nad realizacją programu i podejmowanie niezbędnych działań zmierzających do osiągnięcia wyznaczonych w programie celów.

Instytucje odpowiedzialne za realizację zadań wynikających z Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 w Gminie Damnica mają obowiązek gromadzenia danych do sprawozdań. Jednostką odpowiedzialną za koordynowanie realizacji Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Damnicy.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Damnicy zobowiązany jest raz do roku dokonać analizy realizacji zadań Programu w oparciu o dane za rok poprzedzający. Sprawozdanie będzie przekazywane Wójtowi Gminy Damnica do dnia 31 marca każdego roku według poniższego wzoru.

KARTA MONITORINGU		
Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Damnica na lata 2024-2030		
..... ROK		
L.p.	Nazwa wskaźnika	Wartość
1.	1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu przemocy domowej 2. Liczba osób w rodzinach	
2.	1. Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” 2. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w ciągu roku 3. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” - w tym z tytułu ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	

3.	1. Liczba utworzonych grup roboczych 2. Liczba osób objętych pomocą grup roboczych, w tym: - liczba kobiet - liczba mężczyzn - liczba dzieci	
4.	1. Liczba interwencji domowych policji 2. Liczba interwencji, w trakcie których stwierdzono przemoc domową 3. Liczba ujawnionych sprawców przemocy 4. Liczba przypadków znęcania się nad rodziną	
5.	1. Liczba osób, którym udzielono pomocy w ramach Punktu Konsultacyjnego - Poradnictwo Psychologiczne, w tym: - liczba uczniów, którym udzielono porady psychologicznej - liczba rodziców, którym udzielono porady psychologicznej - liczba mieszkańców z terenu gminy Damnica, którym udzielono porady psychologicznej	
6	1. Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego 2. Liczba spotkań grup roboczych	
7.	Liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego, którzy wzięli udział w szkoleniach, warsztatach, konferencjach, wizytach studyjnych i innych formach edukacji i wymiany doświadczeń w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	

Opracowanie merytoryczne :

.....

(data i podpis)

Zatwierdził :

(data i podpis)

8. Podsumowanie.

Zagrożeńi przemocą domową teoretycznie są wszyscy mieszkańcy – ze względu na dynamikę ich sytuacji rodzinnej, społecznej czy zawodowej, a także zmienność otoczenia. Należy tu również uwzględnić wyjątkową sytuację, jaka miała miejsce w Polsce w okresie opracowywania niniejszego programu. W marcu 2020 r. został wprowadzony stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii COVID-19, który przyniósł niespotykaną dotąd na taką skalę izolację społeczną. Może ona, w przypadku części rodzin, skutkować pogłębieniem problemów, w tym także pojawieniem się bądź nasileniem przemocy. Do tego konflikt zbrojny za wschodnią granicą, inflacja i ubożenie niektórych grup społecznych, cyberprzemoc sprawiają, że dynamiczna sytuacja i niepewność co do jej kształtowania się najbliższym czasie utrudnia prognozowanie, jaka może być skala niekorzystnych zjawisk w rodzinach zamieszkujących gminę. Niemniej służby społeczne muszą być przygotowane na to, że jednym z prawdopodobnych skutków może być zwiększenie problemu przemocy domowej.

Przemoc domowa jest głównym problemem przestrzegania praw człowieka. Jest zjawiskiem, którego zasięg jest znacznie większy, niż odnotowują to przeprowadzane badania i statystyki. Najczęstszymi powodami kłótni w polskich rodzinach jest brak pieniędzy, bezrobocie, nadużywanie alkoholu, nie wypełnianie obowiązków domowych, trudności wychowawcze, złe stosunki małżeńskie, sąsiedzkie oraz nie rzadko choroby natury psychicznej. Często zdarza się, że z pozoru błaha awantura przeradza się w prawdziwy dramat. Wiele osób doznających przemocy zaprzecza istnieniu problemu w ich środowisku. Wynika to z wielu aspektów: wstyd, bezradność, nieufność, obawy o własne zdrowie i życie oraz brak gotowości do zmiany dotychczasowego trybu życia. Ponadto część błędnych przekonań będących w świadomości społeczeństwa powoduje, iż osoby doznające przemocy nie potrafią temu zjawisku zapobiec. Prawo ofiary do bezpieczeństwa, do niepoddawania się przemocy jest priorytetowe w gminnej polityce społecznej za pośrednictwem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej. Dla dziecka rodzina jest podstawowym i najlepszym miejscem na świecie, w którym ono wzrasta i rozwija się. W przyszłości to dziecko stanie się dorosłym, założy własną rodzinę i najczęściej będzie powielalo wyuczone role, stosowało podobne metody wychowawcze. Istnieje konieczność podejmowania działań zmierzających do przeciwdziałania przemocy domowej. Gdy rodzina otworzy się na kłopoty, wykaże zrozumienie, cierpliwość i przede wszystkim życzliwość, to stanie się sobie bliższa. A co za tym idzie łatwiej i lepiej będzie sobie radzić z najróżniejszymi problemami. Gdy dorośli będą starali się stosować zasadę oparcia w sobie, powstanie silna wewnętrznie rodzina, która potrafi sama sobie radzić ze swoimi problemami bez użycia przemocy. Dlatego należy wspierać przedsięwzięcia mające na celu podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej. Efektem sprzeciwu społecznego dotyczącego

przemocy, który narodził się dzięki kampaniom medialnym, coraz więcej osób ujawniło i ujawnia swoje traumatyczne doświadczenia, poszukując profesjonalnej pomocy. Zwiększające się zainteresowanie zjawiskiem przemocy domowej prowadzi do coraz to większej liczby placówek świadczących pomoc w tym zakresie, a wzrost kompetencji osób pomagających pozwala mieć nadzieję, że szanse uzyskania fachowej pomocy ciągle będą rosnąć.

Gminny Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 w Gminie Damnica pozwoli na realizację wytyczonych celów, w tym pobudzenie do aktywności instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju społecznego gminy Damnica. Osiągnięcie zawartych w programie celów umożliwi dobrą współpracę jednostek i podmiotów działających na rzecz osób i rodzin.